

soweli kina li pali e sitelen sinpin pi
lipu ni.

lawa CC BY-SA 4.0 li lawa e sitelen e toki
lon lipu ni (o lukin e lipu "pini: lawa
kepeken". lawa kepeken ante li ken lon).

©2023 jan pana pi telo monsuta.

mi sijelo e lipu ni lon ma pi kulupu
tjjahtá(?). tenpo ale la ona li lon ma ni.
pona tawa ona. ona li awen lon.

jan Nowa li sijelo e lipu ni lon nasin PDF.

ni ale li pona a: jan Nowa, soweli nasa
Alesi, selo Muna, mije soweli lili, ijo
Wen, kapesi Pake, wasoweli Awasi, jan
Sonja, telo, sina.

open: mu a!

o kama pona tawa *telo monsuta*. lipu ni la toki monsuta mute li lon a! jan mute lon kulupu toki pona li pana. sina ale li pona. wile mi la toki ni li pana e pilin monsuta tawa sina a! mu!! >:3

ken la ijo li ike mute tawa sina. sina wile ala lukin e ijo ni. ni li lon la o lukin lon lipu pini: sona pi ike ken. ona li lon pini lipu. sina wile sona e kon pi nimi nasa e kon sitelen la o lukin lon pini: sona pi nimi nasa lon pini: sona pi kon sitelen.

pini la, ijo pona: mi wile pali e lipu monsuta namako, tawa suno kijetesantakalu lon tenpo kama (2024-04-01). nimi ona li lipu kijetesantakalu monsuta. mi wile e toki monsuta musi, e toki nasa, e toki nasa musi lon lipu ni. mi wile ala e toki monsuta pi ike taso. musi lili o lon. sina

wile pana e toki, la *o pana ala lon tenpo ni!* mi o lape lon tenpo poka. pali pi lipu monsuta li moku e wawa mute tan mi a! taso, lon *tenpo kama* la mi toki: “lipu monsuta li wile e toki nasa, tawa kijetesantakalu monsuta. o pana!” mi toki e ni la o pana!

o monsuta e kala pona! x3

~ *soweli kina*

open: nanpa lipu

monsuta moli	6
supa awen	8
anpa telo la	15
tawa musi	17
monsuta pi toki kulupu	35
sike mije	42
kulupu mani	48
mi lape la mi lukin	58
telo poki	61
lipu pini	73
pini: sona pi ike ken	74
pini: sona pi nimi nasa	75
pini: lawa kepeken	77

monsuta moli

tan kapesi Pake

pilin mi li nasa lon ni.
mi alasa lukin e tomo wawa.
ona o tomo wawa e mi.
mi monsuta pilin lon tenpo.
pilin mi li suli la,
ona li pana e ike moli.
a, mi wile ala moli.
taso, lawa mi li awen pilin e ni.
lawa mi li jo e monsuta moli.

soweli li lukin e mi.
uta ona li tawa sewi.
mi lukin kin.
uta ona li awen kama sewi,
li awen kama suli kin.
a.

soweli o moli e ijo tan ni:

ona li ike tawa ona.

loje telo en telo loje

li tawa anpa tan uta jelo

lon lupa sinpin soweli.

a.

lon poka soweli la, mi sona e ni:

jan moli li tawa lon ma, li tawa mi.

ona li alasa e mi, li alasa pona.

mi ken ala weka tan ma.

mi ken ala weka tan kon.

mi ken ala weka tan telo.

nenasoweli li sona e kon ali mi.

jan moli li lawa e soweli kepeken pana.

lawa ona li jo e monsuta moli.

supa awen

tan soweli kina

tenpo mun. lon poka nasin. ilo suno li pana
ala a suno mute. ale li pimeja lili.

mi lon supa awen pi tomo tawa. mi kute e
kalama musi, mi uta.

♪ tan seme la, mi utala, mi alas- ♪

taso, meli sin li kama lon supa awen, la mi
pini e uta mi. mi wile ala ike e ona. len
ona li loje. ona li suli.

ona li lukin sama jan pona, taso mi pilin
monsuta lili. lon tenpo pimeja la ale li
monsuta lili tawa mi. mi lukin weka, mi
kute e ilo kalama mi, mi uta ala.

“... sxnx wxxe xxa pxxi x-”

... taso, ona li toki e ijo. a. mi weka e ilo kalama tan kute mi.

“sina toki e seme? mi kute ala e sina.”

“sina wile ala pini e kalama sina. uta sina li pona mute.”

a. “ken. taso, jan li poka la mi pilin monsuta.”

“nn mi sona.” meli sin li lukin e mi. “sina kama sona e uta sina lon tomo sona anu seme?”

“tomo ala. mi uta mute, la ken uta mi li kama wawa.”

ona li lukin e mi. wile li lon lukin suwi ona anu seme? ona li toki:

“mi ni kin. taso, ken uta mi li lon kalama musi ala.”

mi mu musi tan ni. meli li lukin e mi, li toki:

“sina seme?”

mi toki: “mi meli Sa.”

“mi mun Ase.”

“nimi suwi.”

“a! sina suwi kin.”

SEME A-

“... nimi sina. li suwi kin.”

“a. sina pona...”

mi awen lili. loje li lon sinpin mi. tenpo li lete. mi wile lon tomo mi. mi toki: “mun Ase, o. sina sona ala sona e tenpo kama pi tomo tawa ni?”

“lipu la ona li kama lon tenpo lili. taso. tenpo mute la, ona li kama ala lon tenpo lipu. ona li kepeken tenpo mute. ma tomo li wile ala pana e mani tawa tomo tawa kulupu. sina kepeken mute ala e nasin ni anu seme?”

“mute ala. mi kama tan kulupu. mi tawa tomo.”

“a. mi tawa tomo pi kalama musi.”

ona li lukin e len sike pi soweli tomo lon palisa lawa mi anu seme?

mun Ase li awen toki: “jan kule mute li tawa tomo kalama ni.”

“a! sina kule! mi kin.”

“mi sona.”

MU. “tan seme?”

ona li luka lili e sike soweli mi. luka
luka. “len sina li kule mute.”

a. mi pilin ike lili tan ni: jan nasa ni li
luka e mi. taso. ona li suwi lukin. a,
pilin kule mi o anpa.

tenpo lili li weka.

“meli Sa o, o kalama uta. musi ala li lon
la awen li ike.”

“mi wile ala. mi pilin monsut-“

mun Ase li lukin lon lukin mi. lukin ona li
suli. “meli Sa o uta suwi.” uta ona li *wawa*
kute. mi pilin nasa lili. ona li wile la mi
ken kalama uta tawa ona. mi open e kalama
pona:

ᳵᳶ mun li suwi e selo

mi tu li lon poka telo ᳵᳶ

mun Ase li lanpan e luka mi, li sewi e mi
tan supa awen. tan seme la mi pini ala e
kalama ni? mi awen uta.

ᳵᳶ mu akesi li lon kasi a

mi mu kin, tan luka sina ᳵᳶ

mun Ase la “ken la mi wile ala tawa tomo kalama lon mun ni. kalama pona li lon ni a.” ona li lukin sin lon lukin mi. “o awen lon poka mi, meli Sa o.”

luka ona la mi weka tan nasin. mi tawa ma pi kasi suli. seme a?? mi wile weka, mi wile kalama suli. taso mi ken ala. mi uta suwi taso.

*☞ kon sina li nasa e mi
mu taso li lon lawa ni ☞*

lon monsi la tomo tawa li kama li weka. mi tu li tawa weka lon ma kasi. mi kama lon sike pi kasi suli. mun li walo e ma lon ni. ona li weka e len sike pi soweli tomo tan palisa lawa mi.

“o monsuta ala. sina olin e mi.” uta ona li kama open. kiwen tu pi kiki mute li lon.”

tan seme la mi pilin monsuta? mun Ase, olin Ase, li lon. mi monsuta ala.

*☞ tawa wile sina la
mi pali e ijo ale a. ☞*

olin Ase li uta e palisa lawa mi. telo loje
li tawa len mi. taso mi pilin monsuta ala.
mi olin e ona la ni li pona.

telo li weka weka weka. mi pilin wawa ala.
mi wile lape. taso mi pini ala e kalama mi.
suwi Ase li ken ala e pini kalama.

*ᳵᳶ tawa uta sssina la
mi wile t-taso anpaa. ᳵᳶ*

olin Ase li pini e moku ona li toki: “a. mi
wile moku e ale sina. taso, sina suwi mute.
sina moli la ni li ike tawa mi. nnnn... mi o
seme? ken la... mi awen e sina.”

*ᳵᳶ olin li allla e ante ali
mi sina tasso. sina laawa mi ᳵᳶ*

tenpo ante la jan li tawa lon nasin lon
tenpo mun. jan tu li kama lon poka ona.

ona suli li toki tawa jan: “kalama musi li
pona ala pona tawa sina, jan o?”

ona lili li kalama kepeken uta suwi.

jan li lukin e meli kalama, li pilin: *tan
seme la, lukin ona li suli li weka lukin?
kasi nasa anu seme a?*

anpa telo la

tan jan Nowa

anpa telo la monsuta li lape
telo suli li jo e kala monsuta ante
taso toki ni li toki pi monsuta wan
ona li wile moku e soweli e jan

jan lili o! o lukin wawa
noka sina li lon telo suli la
ken la luka linja li kama sewi
li alasa e sina li alasa moli

seme li sijelo pi monsuta ni?
seme li ona? kala anu akesi?
ona li ni tu ala, taso ona li ni:
suli, ike, tan anpa pi ale lon

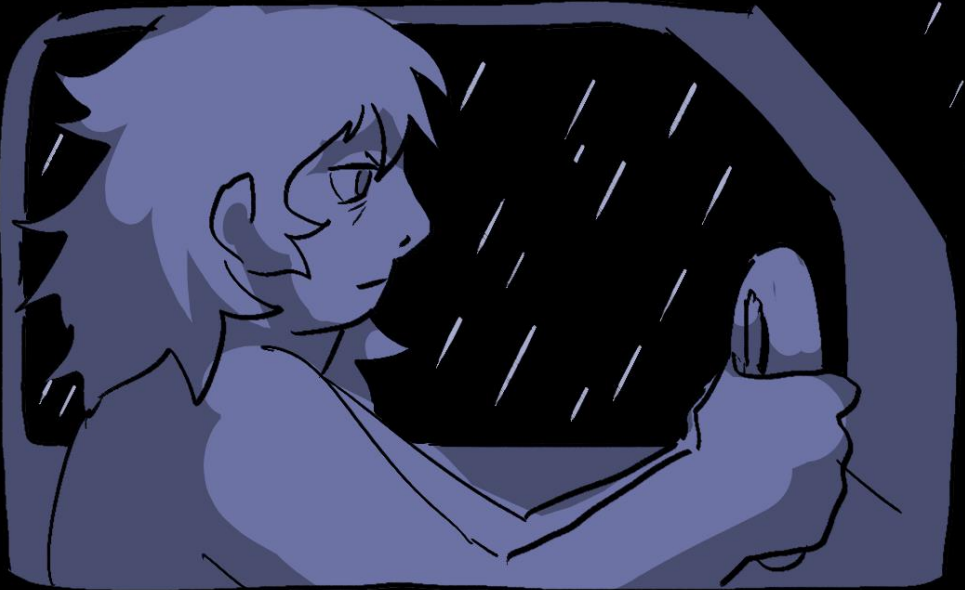
tan pimeja pi lon ala
tan weka pi ale ma
tan jasima sewi
ona li tawa ma ni

jan lili o jan lili o
o open e oko
sina tawa telo la
o lukin pona anpa
anpa telo la
linja laso li luka e sina

tawa musi

tan soweli nasa Alesi

sina lon homo bawa sina

kenpo pimeja li lon

sewi li pana e belo

sina kute e

kalama

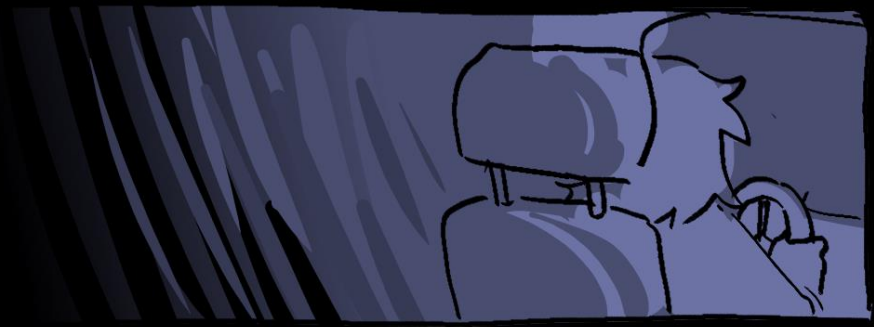
lihi

ona li
sama mu
pi jan musu

sina pilin e ni:

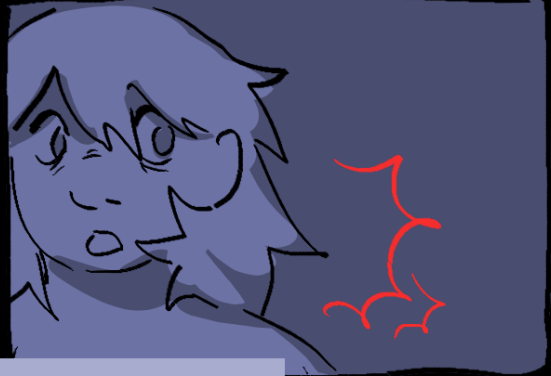

kalama li lon ala

baso, kalama

li kama

wawa

Sina sona e ni:

Sina kawa insa
pi koma kawa
sina la

jan ala
li lon

baso, sina ken kute e kalama

sina

pikin

MONSUTA
WAWA

sina o

sene?

sina pilin e ni:

jan nasa mule li
lon mansi sina

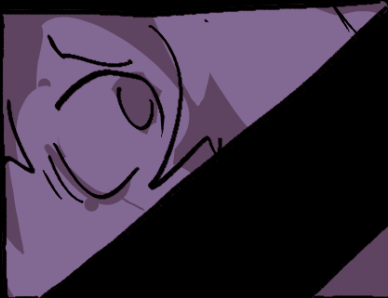
nasa
ike

fela li lon
selo sina

li hawa mule

sina lakin e

ona la, ala li lon

monsie

sina

taso, kalama
li awen lon

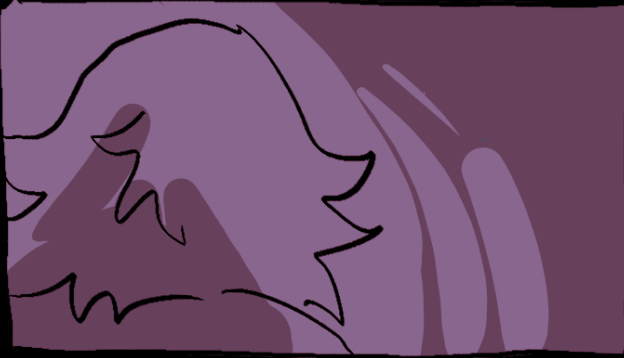
sina ken

kule

e ona

taso

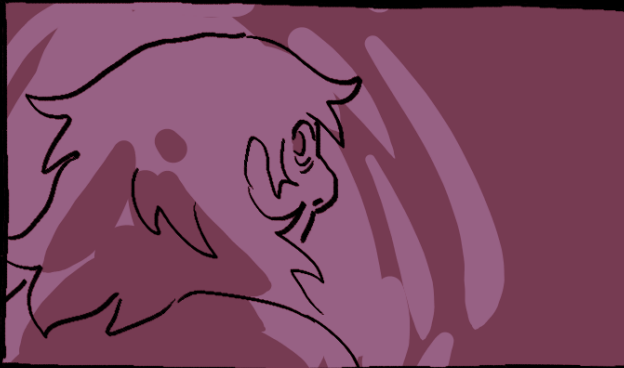

sina

lakin

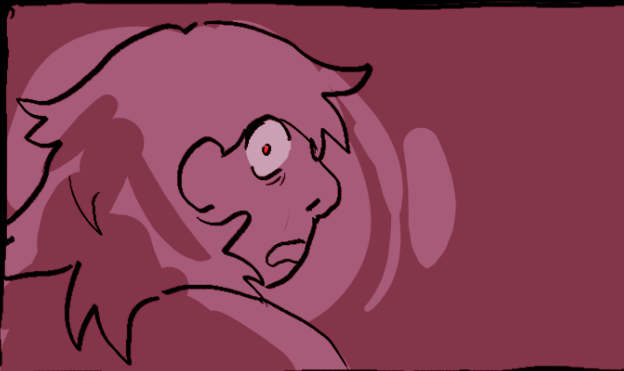
e

monsie

sina

kepeken

kenpo

suli

sina lukin e

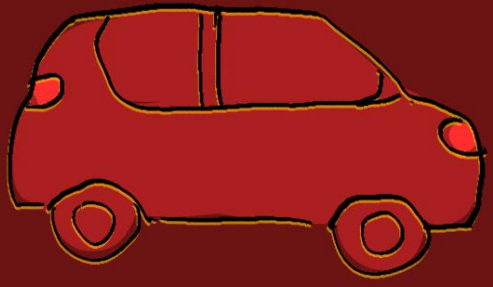
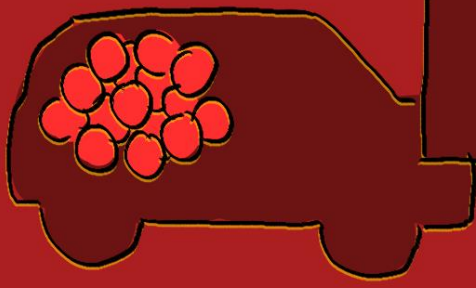

jan

mute

nasa

tan lili pi komo
tawa sina la

jan mube li ken
aba lon ona

haso, jan abe ni li lon.

mu ona

li

pini ala

sinpin ale
ona li sama

ale li lukin e sina

lukin ona li pini ala

sina kalama
suli

lelo li

kama lon

lukin sina

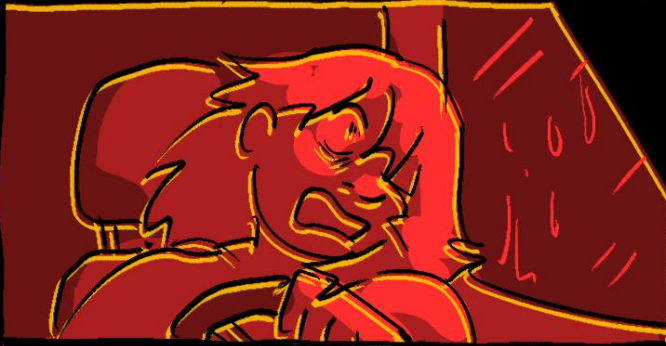
li lon insa

kalama ona

pi lawa sina

sina o weka

tan

poki

tawa

ni

sina
tawa e
ona tawa
poka nasin

ona li

pini ala

tawa

la,

sina open

e lupa

li hawa

weka

fan

insa

sina lon

ma lay

sijelo sina

li pakala

li pilin

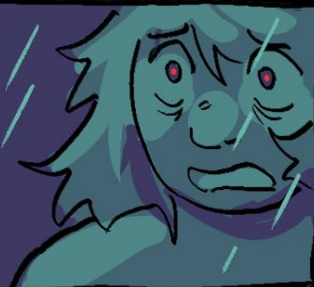
pi ike mute

poki

tawa

li awen tawa

sina ken kute e kalama

ona li

sama

mu musi

tenpo

kama

lili

la,

sina ken ala,

wkin e

poki tawa

ona li weka la,

jan nasa

kin

li

weka

sina awen lon ma

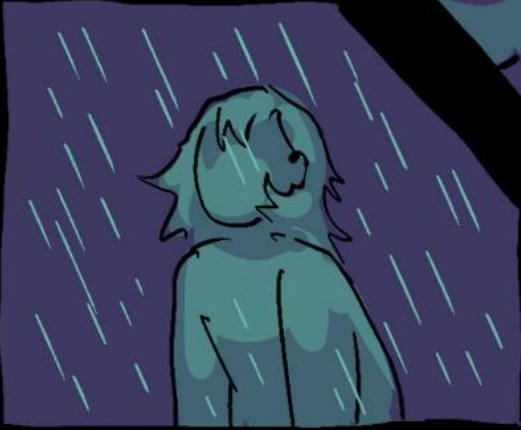

felo mute li

lon

wkin

sina

lon

sinpin

sina

jan ala li lon poka sina

monsuta pi toki kulupu

tan kulupu

ante toki tan jan Sonja

monsuta meli Lansuwi

monsuta meli Lansuwi (*langsuir*) li tan toki musu pi kulupu Melaju (lon ma Malasija).

toki musu kulupu la monsuta Lansuwi li kama lon tenpo ni: meli li kama mama, li jo e jan lili lon insa ona, taso meli ni li moli lon tenpo pana pi jan lili, li kama monsuta. tenpo mute la selo pi monsuta Lansuwi li ni: ona li jo e linja lawa suli e len walo. ona li wile pana e pilin ike tawa jan, tawa jan lili, li ken moku e telo loje jan. 🤖

jan mute li pilin e ni: jan li wile e weka pi monsuta Lansuwi la nasin mute li lon.

jan li ken pana e ijo sewi lon poka pi jan lili, lon tomo. taso jan mute ante li pilin ala e lon pi monsuta Lansuwi.

monsuta lili Tojo

toki musi kulupu la monsuta Tojo (anu *hantu toyol*) li monsuta lili li wile pali e ike lili. jan li pilin e ni: jan pi wawa nasa li lawa e monsuta Tojo li toki e ni tawa ona: “o lanpan. o pali e ike lili.” jan lawa ni li awen e monsuta Tojo lon poki. jan lawa li pana e telo walo mama e telo loje jan tawa monsuta lili ona.

tenpo pimeja la jan lawa pi wawa nasa li toki e ni tawa monsuta Tojo: “o tawa. o pali e ijo tawa mi. o lanpan.” jan ante li wile pini e monsuta Tojo la ni li pali suli. monsuta Tojo li tawa kepeken tenpo lili li ken kama kon ni: jan li ken ala lukin e ona. monsuta Tojo li ken pana e pona tawa jan lawa ona. taso awen pi monsuta Tojo la ike li ken kama. tenpo mute la monsuta li wile pali e ike.

monsuta Tojo li lanpan e ijo mute tan tomo sina, la ona li lanpan e kipisi taso tan ijo sina ale.

monsuta meli Tete

selo la monsuta Tete (anu *hantu tetek*) li sama meli majuna, li jo e nena mama tu pi suli mute. jan lili li tawa lon tenpo pimeja li wan taso la monsuta Tete li ken kama jo e ona. nena suli monsuta li lon poka ale pi jan lili, li weka e wawa pi jan lili, la jan lili li ken ala moku e kon.

mama mute li toki e ni tawa jan lili ona: “tenpo pimeja la o musu ala lon ma! monsuta Tete li ken kama. o awen lon tomo.”

kon Punjan

jan li pilin e ni: kon Punjan (anu *orang bunian*) li kon li lon ma pi mi mute. mi mute li ken ala lukin e ona kepeken oko. tenpo mute la kon Punjan li lon ma kasi, li lon nena suli. ona li jo e selo sama jan. taso kon Punjan li pona lukin sewi. 🙈

toki musi kulupu la ona li awen lon ma sama ma pi mi mute. taso jan li ken ala lukin e ma kon, li ken ala tawa ona. kon Punjan li wile kama e jan la, tenpo ni taso la, jan li ken kama li ken lukin.

tenpo mute la jan li pilin e ni: kon Punjan li pona li pana e pona tawa jan. taso jan mute ante li pilin e ni: kon Punjan li ken pali e ike li ken pana e pilin ike. tan ni la jan mute li tawa lon ma kasi la ona li tawa kepeken tenpo suli.

ma Malasija en ma Intonesija la toki musi mute pi kon Punjan li lon.

monsuta meli Penankalan

monsuta Penankalan (anu *penanggalan*) li ijo nasa tan nasin pilin kulupu. tenpo mute la monsuta Penankalan li jo e selo sama meli pi nasa ala. taso tenpo pimeja li kama la lawa ona li kama weka tan sijelo. insa sijelo li awen lon anpa lawa. monsuta ni li tawa sewi lon kon li alasa e jan lili sin e mama meli pi jan lili insa.

jan li pilin e ni: monsuta Penankalan li kepeken sona pi wawa nasa ike li kama jo e wawa tan ni. toki musi la, monsuta Penankalan li meli, li kepeken wawa nasa tawa ni: ona li wile kama pona lukin mute. taso ijo li kama li monsuta e meli ni.

sina wile awen e sina tan monsuta Penankalan la sina ken kepeken e kili walo Allium pi kon wawa e palisa kasi Cymbopogon pi kon pona e kasi laso Pandanus pi kon suwi. jan li toki e ni: kon ni li ike tawa nena pi monsuta Penankalan. jan ante li kepeken toki sewi ni: ona li weka e monsuta.

monsuta Poson

ma Intonesija en ma Malasija la jan li sona e monsuta Poson (anu *hantu pocong*). toki musi kulupu la monsuta Poson li kon pi jan moli li ken ala lape tan ni: len walo pi sijelo moli ona li kama ala open.

tenpo mute la len walo pi sijelo moli li jo e linja pini lon lawa, lon noka, lon anpa lawa. linja ni li open ala la o sona e ni: kon li lape ala li kama monsuta Poson.

monsuta ni li wile tawa la ona li ken ala kepeken noka tu. ona li tawa sewi lili lon tenpo mute tan ni: noka ona li lon insa pi len suli.

meli Na pi ma tomo lili Pa Kanon (anu *Mae Nak Phra Khanong*)

tenpo pini la ma Tawi la ma tomo lili Pa Kanon la jan olin tu li lon. mije Ma en meli Na li kama wan. utala li lon ma. kulupu lawa li ni: mije Na o tawa utala. tan ni la meli Na li wan taso lon tomo. jan lili li lon insa pi meli Na. mije Ma li weka. ike la tenpo kama pi jan lili insa la meli Na en jan lili insa kin li moli. taso mije Ma li sona ala e ike suli ni.

mije Ma li kama sin tan utala suli, li kama lon tomo ona la ona li pilin pona wawa tan ni: ona li lukin e meli olin ona e jan lili ona. ona tu li awen lon tomo sama tenpo pini. lukin la ale li pona li nasa ala. taso ijo nasa li kama lon tenpo kama lili.

tenpo suno wan la mije Ma li lukin e ni: kili li lon luka pi meli Na. pakala la kili li kama weka tan luka li tawa anpa tomo.

meli Na li wile kama jo sin e kili li suli nasa e luka ona. tenpo ni la mije Ma li pilin monsuta li pilin nasa. tenpo pini la jan pi tomo poka li toki e ni tawa mije Ma: “meli olin sina en jan lili sina li kon moli a!” tenpo pini la mije Ma li pilin ala e lon ni.

pini la mije Ma li kama sona e lon. meli olin Na li kama kon moli. mije Ma li pilin ike mute tan moli pi meli olin ona, li pilin monsuta. ona li tawa wawa, li tawa weka. kon moli Na li tawa lon monsi ona. mije Ma li tawa tomo sewi. monsuta li ken ala kama lon tomo sewi.

jan mute pi ma tomo lili li kama sona e ijo pi kon moli Na. ona li pali sewi li pana e pona tawa kon tawa ni: kon o kama jo e pona. tenpo ni la kon Na li kama lape pona li monsuta ala lon ma tomo lili.

sike mije

tan mije soweli lili

mama mije wan li lon ma jaki. monsuta li
anpa e ona, li uta e ona. ona li ken moli.

kalama mute a! li lon mama mije. mije poka
li pakala e monsuta kepeken ilo moli.

monsuta mute li jaki e ma, li wile moku e
lawa jan. tan ni la, meli en jan lili li
len lon tomo. mije taso li utala e monsuta.
mije li pali e sinpin kepeken kiwen sulii,
li awen lon ona. kepeken ilo moli la, ona
li pana e kiwen lili tawa monsuta, li
pakala e monsuta.

mije poka li luka e mama mije tawa tomo.
mije poka li toki ni: "mi ken ala awen e
sinpin la, o awen e kulupu sina."

mama mije li tawa wawa, tawa kulupu ona.
ona li lon poka tomo, li lukin e mama meli.
“mije o kama a! o noka wawa!”

mu monsuta suli a! monsuta mute li alasa e
mije. mama mije li pini e noka, li utala e
monsuta.

mama meli li toki: “olin mi! o pini! mi en
sina o weka a!”

taso, mije li wile pini e monsuta lon ni.
tenpo sama la, mije li toki ni tawa sewi:
“sewi o mi mije la, mi taso li wile moli.
sewi o pona, o pona, mi taso li kama moku.”

mije li utala mute. taso, monsuta li mute.
monsuta li moku e insa lawa ona.

ali li pimeja lon pilin mije.

mije li moli nanpa wan.

mama mije li sin lon sinpin pi kiwen suli.
sijelo mije li pona. seme a?

monsuta li anpa e ona, li uta e ona, li
kama pakala tan ilo moli ante. mije poka li
luka e ona. taso, ona li awen pilin monsuta
la, ona li ken ala tawa.

mije ante li utala lon tenpo mute. taso,
monsuta li anpa e sinpin, li anpa e mije
ali. mije li moli la, ali li kama moli.

kalama ante li lon a! li tan poki tawa, anu
seme?

taso, ali li kama pimeja lon pilin mije.

mije li moli nanpa tu.

mama mije sin li lon sinpin pi kiwen suli.
seme a? monsuta li anpa e ona; mije ante li
pakala e monsuta - ni ali li sin ala.

mije li tawa tomo. mije li sona e poki
tawa. wan taso li len lon ma kasi suli. ni
li ken insa e kulupu, li ken weka tan ma
ni. mije li len e poki tan ni: poki tawa li
lili mute lon ma jaki. lawa ma li wile e
ni: jan ale ma li ken kepeken poki pi lili
mute. taso, mije la, jan ante li suli ala.
poki ona o lon kulupu ona taso. ni la, mije
li len e ni.

mije li lon tomo, li toki ni tawa kulupu:
“poki tawa mi li lon ma kasi. o alasa e ni,
o weka.”

meli lili li toki ni: “mi sona e-”

“meli lili o awen ala utala e mi. o kute taso.”

kulupu li weka tan tomo, tan mama mije. monsuta mute li kama sin. mije li utala e monsuta. taso, utala mije li pona ala la, monsuta li moku sin e ona.

ali li pimeja lon pilin mije.

mije li moli nanpa tu wan.

mama mije sin li lon sinpin pi kiwen suli. seme a? ni li pilin ona: ona li mije ike a! lon tenpo pi moli pini la, kulupu li kama moli. mije o awen e kulupu lon ma kasi a!

mije li tawa tomo, li toki ni: “meli lili o toki ala lon tenpo ali.” mije li luka e kulupu, li tawa ma kasi. ko ma li telo lili la, ona ali li tawa ike. tenpo sama la, monsuta mute li kama, li utala e mije.

kulupu li kama lon insa ma kasi, lon nasin. poki tawa li lon poka nasin. mije li alasa open e poki. taso, poki li ken ala tawa tan ni: ko ma telo li pini e tawa a!

monsuta li kama lon poka. taso, kiwen wan taso li lon insa pi ilo moli. kiwen wan li

ken ala moli e monsuta. kiwen wan li ken moli e jan.

kulupu li kalama suli ni: “mije o, sina seme e seme a?!”

ali li pimeja lon pilin mije.

mije li moli nanpa tu tu.

mama mije sin li lon sinpin pi kiwen suli.

mije li tawa tomo.

mije li ike e meli lili ona, li toki e poki, e ni, tawa kulupu: “sina lon poki tawa la, o tawa e ona kepeken wawa wan.”

mije li luka e kulupu, li tawa ma kasi.

tenpo ni la, mije li sona e mute monsuta la, ona li utala wawa. tenpo sama la, kulupu li weka e poki tan ko telo, tawa nasin.

ali li kama lon poki tawa, li tawa wawa suli, li weka a!

ali li tawa ma pona.

kulupu li awen lon ma pona kepeken tenpo mute. mije li awen ike e meli lili. tan ni la, meli lili li weka tan kulupu. tan ni la, meli suli en mije lili li weka sama.

mije li suli lon tenpo la, ali li kama
pimeja lon pilin mije.

mije li moli nanpa luka.

mama mije sin li lon sinpin pi kiwen suli.
monsuta wan li anpa e ona li uta e ona.
ante li pakala e monsuta.

sijelo mije li suli ala, li pona sin. mije
li kama anpa, li pana e telo lukin. sewi li
lawa e ike ni: ona li utala lon ma jaki,
lon tenpo ali.

ala. mije li tawa tomo. meli li kalama suli
ni: “mije o kama a! o noka wawa!”

kulupu li lon tomo, li suli ala, li awen
olin e mije. meli lili li luka e kulupu, li
tawa tomo poka. tomo poka li insa e kulupu
ante, e poki tawa ona. kulupu ante li weka
e kulupu meli kepeken poki ona.

ali li tawa ma pona.

tenpo mute li pini la, mije li moli nanpa
luka wan... nanpa mute... nanpa ali...

kulupu mani

tan soweli kina

mi jan Mako. lon ma tomo mi la, ma lili mute li lon. ma lili *mi* la jan li jo ala e mani mute. nasin li pakala. tomo li pakala. taso, mi ale li pona tawa jan. mi o kulupu pona. pona kulupu li lon ala, la ala li lon.

jan mani li pakala e ma kepeken kon jaki. tan ni la, lon li pona ala. tenpo mute la wawa tomo ala li lon linja wawa. seli wawa li ken lon. lete wawa li ken kin. telo mute li ken telo e tomo lon kulupu. taso, ike ni ale la, mi ale li awen e mi ale. mi jo e mani lili tawa moku la, mi pali e poki suli pi moku telo, mi pana e ona tawa mi. wawa linja li weka lon tenpo lete la mi pali e seli suli. tomo sona li pini la mi pana e

sona tawa jan lili ale mi. mi pali e ma
kili lili, la jan li ken moku pona.

mi wan li pali lon ilo pana pi ma tomo. ilo
pana li ni: tan ma tomo ante la lipu en
poki li kama. lipu en poki ni li wile lon
jan pi ma lili mi, la mi pana e ona tawa
jan wile. jan li pana e lipu e poki tawa
mi, mi pana e ona tawa ilo pana, ilo pana
li pana e ona tawa ilo pana lon ma tomo
ante.

pali pi ilo pana li suli. misikeke en moku
en lipu en ilo en pana pi jan olin li kama
lon ilo pana. jan pi kulupu mi li pilin
pona tan pali mi. pali mi li pona tawa mi.

taso, jan ante pi ilo pana li pana e lipu e
poki tawa ma lili ante lon ma tomo ni. jan
wan li jan Sanki Tesa. ona kin li lon
kulupu lili pona mi. taso, ona li pana e
lipu e poki tawa ma lili pi mani mute. pali
li pini la mi tu li toki lon pali mi. jan
pi ilo pana li lukin e mute, li sona e
mute.

lon sike suno wan la jan Sanki Tesa li toki
e ni ale tawa mi. mi wile pana e toki ona
tawa sina.

tenpo seli

a, jan Mako! ma mani li kama jo e ilo pi wawa linja kepeken mani ona. ilo ni li pali e wawa kepeken suno. pona tawa ona, ken. tenpo mute la wawa ala li lon. wile mi la kulupu mi li jo e ilo sama ni. taso, wile mani li suli... a. nnn ante la, jan lon tomo suli li kama jo e poki tawa sin. ona li suli a. o lukin. nasa mute a. jan ni li weka e mani ona lon poki tawa.

musi la, tomo suli ni li ike lukin mute a! o lukin o lukin lon ilo sitelen mi a a a. lupa lukin lon poka wan li suli li leko. lupa lukin lon poka ante li lili li sike. ona li kepeken nasin mute pi pali tomo a. jan mani li sona ala e pona lukin.

telo sewi, lon pini pi tenpo seli

jan Mako o! mi lukin e ijo nasa lon ma pali mi. kulupu ona li kepeken mani mute tawa ijo sin: ona li pali e sinpin suli lon selo pi ma ona. sinpin suli li “awen” e kulupu ona. tan jan pi mani lili anu seme?

mi jo ala e mani mute, la jan mani li lukin nasa e mi. taso ona li ike ala e mi, tan ni: mi tan ilo pana. ona li ike e mi la lipu ona en poki ona li kama ala. taso, jan ante pi mani lili li kama lon insa pi sinpin ona la jan mani li ike e ona, li toki tawa jan lawa. mani li nasa a e lawa jan!

ante la, sina wile ala wile moku lon tomo mi?

tenpo pi kasi loje

mi pana e ijo nasa tawa ma mani, jan Mako o.

poki suli en poki suli en poki suli. ona ale li kama tan esun pi ilo moli. mi pana e ona tawa tomo suli suli lon ma mani. tomo suli pi lupa lukin nasa. sina awen sona ala sona? kin la, lon sinpin pi tomo suli ike ni la poki utala tawa li lon. jan mani ni li pana e ilo utala e kiwen awen tawa poki tawa suli ona. ike ike.

pona la, kasi li pona lukin lon tenpo ni a.
loje mute. kon ona li pona kin tawa nena a.
mi olin e tenpo ni.

lete nanpa wan

nasa sin tan ma pi jan mani, jan Mako o.

lipu mute sin li lon. ona li toki e “kulupu
awen” ona. “SINA LUKIN E IJO PI KEN IKE LA
O TOKI TAWA KULUPU AWEN. JAN PI MANI LILI O
WEKA.” seme a?? jan lawa li pona ala tawa
jan mani anu seme?

jan pi mani lili li wan e kulupu pi tomo
pali, li pali ala, li wile e pona tan jan
mani, la jan lawa li utala e jan pi mani
lili. jan lawa li kepeken e ilo moli suli,
e poki pi kon jaki, e poki utala tawa. jan
lawa li ike mute tawa mi. kulupu lawa li
tawa jan mani.

taso, jan mani ni la, kulupu lawa li wawa
ala. lon nasin seme?? jan mani ni li wile e
kulupu lawa namako. insa lawa pi jan mani
la *ko pilin ala.* ko pan taso. a a. ko pan,
jan Mako o. o tawa ma ni ala. a mi pilin
ike mute.

tenpo lete li kama. mi o pona e lupa seli
tan ni: tenpo lete kama la wawa tomo li ken
weka. wile mi la jan ale lon kulupu mi li
seli pona.

ko lete li lon ma

tomo mute lon ma mani li insa ala e lipu
ona e poki ona lon tenpo suli. lon sike
esun mute. poki ona tawa li lon sinpin
tomo. ken la ona li weka tan tomo. taso,
ona li weka la ona li kepeken ala e poki
tawa.

ante la, jan mani li tawa lon ma mani lili,
lon tomo utala ona tawa. pimeja en ko lete
li lon tan sewi. jan mani li lukin e mi
kepeken ilo suno, kepeken ilo utala. mi ken
ala lukin, tan walo pi ilo suno. mi pilin
monsuta wawa. taso jan mani li moli ala e
mi. ona li toki: “o kepeken tenpo lili
taso. o pana e poki e lipu. o weka.”

tenpo pali ale mi la ona li lukin e mi
kepeken ilo ona. sama ni: mi jan lanpan.

tan seme la ona li pilin monsuta tan ilo
pana pi ma tomo? mi lon ala la ilo moli en

ilo musi ale ona li lon ala. ike a. ni ale
li pana e pilin ike.

ante la, sina pona tan ni, jan Mako o: mi
en jan lili mi li ken lape lon tomo sina li
ken moku lon supa sina. lete li wawa lon
sike suno ni..

ko lete li weka lili

tomo mute sin li insa ala e lipu ona. tomo
tawa ona kin li awen lon sinpin pi tomo
ona. ona ale li tawa seme a? mute pi tomo
weka li, nnn, wan, tu, tu wan... luka luka tu
wan. jan mani li ike, taso, mi pilin
monsuta lili tawa ona.

jan pi poki utala tawa li ken ala e ni: mi
tawa lon insa pi sinpin selo ona. ona li
awen lon lupa sinpin. mi pana e lipu e
poki. ona li pini e lupa.

jan ike.

a, taso, tenpo suno li kama suli sin. ni li
pona. jan Mako, mi en sina o pana e kili
tawa ma kasi, la kasi moku li ken lon.

kasi li kama sin

jan pi poki utala tawa li moli.

lon poka ona la jan mani moli ante li lon.
ona tu li utala, ken. ona li moli e ona
ante.

jan lawa li tawa insa tomo pi ma mani. tomo
mute la, jan moli. tan *ni* la tomo mute li
insa ala e lipu ona e poki ona. jan mani
mute li utala e jan mani ante lon kulupu
ni. jan mani ante li awen len lon tomo ona.
ona li wile ala weka. ona li toki nasa lon
“jan pi mani ala”, li ken ala pini toki.

“janpimaniaalalikamalikalikama
onalialasaesupamielenmi
onalikamaonalikamaonalikamaonalikamaonalika
ma onalikenloninsajanpokami
onalikenloninsajanlilimi onalikeninsalawami
onalikenlonanpatomomi
onalikenloninsalipumi...”

jan mani li jo ala e moku pona. taso ona li
moli ala tan ni: ona li moku e len ona, e
mani ona, e supa ona.

... kin la, jan mani awen ale li moku e
sijelo pi jan mani moli poka, e soweli tomo
ona. *ike aaa.*

jan mani awen li ike sijelo tan ni. ona li wile e misikeke.

jan mani li pali e ni tan seme? mi *ken ala sona*. jan mani li ken jo e wile ale ona. taso ona li ken ala pona. ona li ken ala kulupu. ona o ike.

mi... mi ken ala pali pi ilo pana lon ma mani. jan ala li ken. ma mali li ma ike. monsuta mute li lon. jan li tawa insa pi ma mani la ona li ken kama pakala. ilo pana li pini e pana tawa ma mani. ni la ona li pini e pali mani mi. mi o alasa e pali ante...

tenpo seli

jan Mako o! mi pilin pona tan pali mi lon ma kasi. kasi li kama suli, li pona lukin. tenpo alasa la, moku mute li lon tawa jan ale lon kulupu mi.

... tenpo lape la, sitelen ike li awen lon. taso, ona li kama lili. pali kasi li misikeke pona tawa lape pakala mi a!

ante la, sina pona tan ni: sina pana e moku tawa mi, tan pali kasi mi. sina pona pona

pona a. jan poka pona. o kama. tenpo pi
poki luka a! a a.

o awen pona, jan poka o.

mi lape la mi lukin

tan ijo Wen

mi lape la, mi lukin e ni: mi lon tomo. mi lili la mi lape lon tomo ni. pimeja li lon. tomo li jaki-ijo mute li lon supa ale. lipu, ilo, len...nena pi ijo ni ale li lon anpa noka. mi pilin nasa tan ni. ni li kama sin e sona majuna: mi lili la mi pona ala e tomo mi, mi len e mi lon monsi nena...

mi lape la, mi alasa e ni: mama majuna pi mama mi. tan seme? mi sona ala. mi lape ala la, mama Kantase li moli lon tenpo pini. taso mi lape la, mi sona ala e ni la mi alasa. mi tawa kepeken tenpo suli; mi tawa e nena ijo kepeken noka. mi kute taso e kalama pi noka mi: kalama li sama toki uta lili. taso mi ken ala sona e kon ona.

mi lape la, mi pilin e ni: lukin la, tomo
li kama suli. ijo nasa mute li lon; mi
alasa, taso mi ken ala kama e sona ona tan
lawa mi. pini la, mi jo ala e ijo musini,
anu seme? sinpin pi tomo mi li lili tawa
sinpin ni, anu seme?

mi kute e kalama lili tan monsi. mi tawa
sike; pilin mi li kalama wawa. lon supa
lape la, mi lukin e jan pi mama sama mi.
jan Nesanje li len lon anpa pi nena suli.
ona li lukin e mi. lukin ona li pimeja,
sinpin ona li walo.

sina alasa e seme?, ona li toki. mi toki:
mi alasa e mama Kantase. ona li toki: sina
lukin e anpa pi supa ni anu seme? mi toki:
ona o lon anpa supa tan seme?

ona li toki sin ala, li lukin taso e mi.

mi tawa la, mi pali e nasin lili lon insa
nena. mi tawa lon nasin ni, mi pali e lupa
lili kepeken noka mi. mi kama lon poka ante
pi supa lape. lukin la, jan Nesanje li weka
suli. mi ken ala lukin e ona lon tempo ni.
mi pilin nasa.

mi tawa anpa, lawa mi li kama lon supa
noka. anpa pi supa lape la, ijo mute li lon

ni kin; mi lukin e mama Kantase. ona li
lukin sama ala sona mi pi tenpo pini. lukin
ona li suli li laso li pana e suno lete
laso. selo ona li kama kiwen sama selo pi
ilo kalama, sama jan moli.

sina pali e seme lon anpa pi supa mi?, mi
toki tawa ona.

mama li toki ala. taso, ona li tawa lili,
luka ona li kama tawa mi, selo en kiwen ona
li pana e kalama sama palisa pi kasi suli...
e e e e e e e e e...

ni la, mi kama lape ala.

telo poki

tan telo telo telo telo telo telo telo

nanpa telo

mi tan sewi.

mi linja.

mi telo.

mi luka e nena sewi e telo suli.

mi mama e poka mi.

mi tawa.

mi telo.

kala li lon insa mi.

kasi en soweli li moku e mi.

mi pana, mi pana.

mi telo tawa, mi tawa telo.

soweli pi noka tu li kama.

sina la sina jan.

mi la mi telo.

o moku ! o lon !
mi en sina la olin.
mi sina. sina mi.
mi telo tawa, mi mama telo.

taso, olin li pakala.
jan sin li kama. sina sin.
sina sona ala e kala mi
e kasi mi
e soweli mi
e jan olin mi
e ale pana mi
e telo mama mi.

sina alasa lawa e mi.
sina leko e linja mi.
sina lanpan, sina lanpan.
sina mani e mi.
mi mani ala.
mi telo.

sina tu e mi.
sinpin suli li kipisi e sijelo mi.
mi kama poki.
mi kama mani.
mi kama ilo.
jan olin mi li weka.
mi moku e tomo ona
e soweli

e kasi.
kala li ken ala kala.
jan li ken ala jan.
mi ken ala mi.

nanpa jan

mi olin e ma mi.
ona li ale mi.
mi sona e kasi ale.
mi sona e mu waso ale.
tenpo seli la mi musu lon telo.
mi alasa e kili.
kili laso li suwi nanpa wan tawa mi.
lon poka telo la, mi uta e jan olin mi.
mama mi li alasa e kala tan telo.
mi ma ni, ma li mi.
ale li pona.
taso, jan lawa li kama tawa ma tomo mi.
ona la mi ale o weka.
lawa li lanpan e ma mi.
lawa li wile pali e sinpin suli,
li wile poki e telo.
ona li pana e mani lili tawa mi ali.
“o mani e tomo sin lon ma ante.”
waso mi en kili mi li lon ala ma ante.

ma ante li mi ala.
taso mi ken ala awen.

mama li pana e ijo ale mi lon poki tawa.
mi weka.
mi tawa ma sin.
mi kama suli lon ma ni.
taso. ona li ma mi ala. wawa lon tomo mi li
kama tan sinpin telo.
ilo li ken lete li ken suno tan pakala pi
ma mi.

tenpo ale la, weka li lon insa mi.
jan lawa li ala e ma pi lili mi.
mi ken ala tawa sin lon ona.
mi lukin e sinpin suli,
e poki telo suli,
la pilin mi li pakala.

taso,
sitelen lape la mi sin lon ma mi.
mi kute sin e waso.
mi moku sin e kili laso.
mi sin lon tomo mi.
sinpin li lon ala.
mi kama lape ala la mi pilin ike.
mi toki: *a. ma mi li weka.*
ona li kama poki taso.

nanpa tomo

mi tomo.

jan li mama e mi lon tenpo pini suli.

mi majuna a !

jan mute li awen lon insa mi.

mi lukin e olin,

e utala.

mi lukin e mama,

e moli.

jan lili li kama suli lon mi.

mi seli e moku pona.

mi awen e jan mi tan lete,

tan telo sewi.

jan li lape la mi lukin e mun.

mi mu lili, kepeken leko mi.

jan mi la mi tomo pona.

ona li kule e selo mi.

musi mute li lon sinpin mi.

mi kute e kalama musi pona.

mi en jan mi la, olin li lon.

ona li mi, mi ona.

taso, suno wan la

ona li lanpan e ijo ona tan mi.

mi pilin ike.

jan ale li weka lon tenpo.

taso, mi wile ala e weka *ni*.

ona li jan pona.
ken la, mi pilin,
ona li mani e mi tawa jan sin
taso jan sin li kama ala.
mi pilin taso lon tenpo suli.
musi en suwi en pona li lon ala mi.
poki seli mi li seli ala.
soweli lili li kama insa,
li jaki e anpa mi.
mi pilin taso.
mi pilin ala.
lon ma poka la,
jan sin li pali e ijo nasa.
mi sona ala e ijo ni.
ona li lukin sama sinpin mi.
taso ona li suli mute.
suno wan la jan pali li weka.
telo mute li kama,
li luka e noka mi.
telo li pona ala tawa tomo.
mi wile weka,
taso mi ken ala.
mi tomo.
mi sama kasi.
mi ken ala tawa.
telo li kama suli.

ona li telo e insa ale mi.
ona li telo e lawa mi.
mi ken ala kon.
mi moli, mi moli.
taso, moli tomo li wile e tenpo mute.

nanpa kala

mi kala.
mi lon telo suli.
mama mi li toki:
o tawa ala lon poka moli.
mi moku e pipi lon telo.
mi kala lon leko nasa lon anpa telo.
tenpo la ijo nasa li tawa lon sewi.
ona li lukin sama kala suli.
taso, selo ona li kiwen.

mi kama kala suli.
mama mi li moli.
kala kiwen nasa li moku e mama mi.
nimi ona li awen lon mi:
o tawa ala lon poka moli.

sina sona ala sona e ni?
jan li toki: "o pali ala." tan toki ona la
wile pali sina li kama *wawa?*

poka moli li kama ni tawa mi.
mi wile sona: seme li lon poka ni?
suno wan la mi ken ala pini e wile ni.
mi tawa poka moli.
mi lukin e ijo pi nasa mute.
sinpin suli li lon.
ona li sama ala sinpin kala.
ona li lipu.
uta mute suli li lon.
mi pilin monsuta tan sinpin.
ona li mu suli.
mu ike.
mi wile weka.
taso mi ken ala.
sinpin li wile e mi.
telo li tawa uta suli ona.
mi kala wawa, taso mi ken ala weka.
telo li wawa kin.
telo li pana e mi tawa uta.
mi kama insa.
moli li lon insa.

nanpa tomo kin

mi awen lon anpa pi telo sin ni.
suno li ken ala lon ni.

mi taso.
mi lon pimeja.
mi ken ala lukin e mun.
mi ken ala lukin e tomo poka mi.
ona kin li moli lon telo.
mi ken ala toki tawa ona.

soko li moku e selo mi.
kala li kala lon insa mi.
taso, ona li jan mi ala.
ona li kala.
mi wile e jan weka mi.

o sin, jan mi.
o weka e telo.
taso, jan ala li weka e telo.
jan ala li pona e mi.
mi awen lon anpa telo.
palisa mi li pakala.
mi kama nena jaki.
mi moli lon taso
lon pimeja
lon anpa telo.

nanpa jan kin

telo li mu suli.

kalama li weka e lape mi.

mi lon seme a?

lon sewi pi sinpin telo.

tenpo mun.

mi taso.

mi tawa lon lape mi.

mi lukin anpa.

mi sewi sewi sewi.

kasi suli li lili lukin.

mi noka wan sin lon lape mi,

la mi tawa anpa

la mi moli.

kalama ilo ike en suno ilo loje li open.

telo walo li weka tan sinpin.

ona li anpa tawa ma.

mi lukin e anpa ona.

mi pilin nasa.

sike pilin mi li kalama wawa.

mi monsuta mute.

mi weka tan anpa suli.

mi weka tan sinpin telo.

mi kama lon poka telo.

mi lukin e mun jasima lon selo telo.

mi toki tawa telo:
sina awen e mi.
sina weka ala e lape mi,
la mi ken moli.
sina pona, telo o.

mi weka e telo.
mi tawa poki tawa.
mi tawa tomo mi.
telo li lon lukin mi.

nanpa telo kin

mi pakala, mi pakala.
mi ken ala pana.
sina lanpan taso,
tan wile sina.
tan seme la ni?
sina wile e wawa la mi wawa.
sina wile e telo la mi telo.
o poka mi, o poki ala.
sina kute ala.
sina wile e wawa mi, la *o jo e ona.*
mi mani, mi poki, mi pakala, mi tu,
taso mi awen telo.
telo li wawa.

sina pona ala e sinpin poki sina.
ona li kama majuna.
pakala li lon ona.
mi utala e sinpin sina.
mi mute e ona.
ona li kama ko.
mi moli e jan.
mi pakala e tomo.
mi moku e jaki.
mi kama telo jaki.

mi wile ala e ni.
mi wile ala monsuta.
mi wile ala pakala.
sina monsuta e mi.
sina pakala e mi.
sina poki la moli.
jan olin mi li moli.
jan sin mi li moli.
soweli mi li moli.
kasi mi li moli.
mi moli
mi moli
mi moli
mi moli mi moli mi moli mi moli
mi wile ala moli.
mi wile mama.

mi wile pana.

mi wile olin.

mi wile telo.

mi wile telo

pini: sona pi ike ken

supa awen: jan li lawa e lawa pi jan ante.
jan li pakala e sijelo pi jan ante.

tawa musi: sitelen monsuta pi jan musi
nasa.

monsuta pi toki kulupu: mama li moli.

sike mije: jan li pilin e ni: ona li mije
la ona li wile utala. jan li ike tawa
kulupu mama ona.

kulupu mani: jan li moli li moku e jan
ante.

mi lape la mi lukin: sitelen lape monsuta.

telo poki: lawa li weka e jan tan ma ona.
pakala sulis li kama tawa ma.

pini: sona pi nimi nasa

jasima: sina lukin e kiwen jasima la sina lukin e sina. sina jasima e poki telo la telo li weka e poki. sina jasima e tawa sina, la sina kama lon open pi tawa sina. jasima suno li pimeja.

kiki: ijo kiwen li kama lili lon pini ona, la ona li “kiki”. kiki li ken pakala e ijo, li ken kipisi e ijo. kiki li lon kasi mute, li lon kiwen uta, li lon ilo pi pali len, li lon ilo pi pana misikeke. kiwen li ken kiki.

lanpan: sina lanpan e ijo la sina kama jo e ona. tenpo mute la lanpan li toki e ni: lanpan sina li ike tawa jan pana. (taso, ni li lon ala lon tenpo ale lon nasin toki ale. tenpo la, lanpan li ken ike ala li ken pona tawa jan pana. lanpan li ken “jasima” pi nimi “pana”.)

majuna: ijo li sin ala la ona li majuna.
kasi majuna li suli. soweli majuna li suli.
ilo majuna li ken pakala. jan mute li moli
lon majuna ona.

misikeke: misikeke li pona tawa sijelo. ona
li ken pona e pakala sijelo e pakala lawa.

soko: soko li ken kasi lukin, taso ona li
kasi ala. ona li moku ala e suno; ona li
moki e ijo moli.

sina wile sona e kon pi nimi ante, la o
lukin lon lipu Linku lon lipu.la. ante la,
sina ken lukin lon lipu.ku pi jan Sonja.

pini: lawa kepeken

lawa KulupuMusi Tan-PanaSama Nanpa 4.0 (CC BY-SA 4.0) li lawa e sitelen ale e toki ale lon lipu ni. © 2023 jan pana pi lipu monsuta.

lawa KuMu Ta-PaSa 4.0 li ken e ni:

pana: sina ken *pana* e pali tan lipu ni tawa ante.

ante: sina ken *ante* e pali tan lipu ni tawa wile sina. sina ken esun e pali pi lipu ni e pali sin sina tawa mani anu ijo ante.

tasu:

tan: sina pana/esun/ante e pali tan lipu ni, la sina o *pana e nimi* pi mama pali. sina ante e ijo lon pali, la *o toki e ante sina*. ni li lon ala la o toki ala e ni: “mama pali li wile e kepeken mi.”

pana sama: sina ante e pali tan lipu ni, la pali sin sina o kepeken lawa sama ni.

lawa sin ala: sina ken ala pana e lawa kepeken sin. sina ken ala kepeken ilo tawa ni: jan ante li ken ala kepeken pali lon lawa kepeken ni.

kulupu Creative Commons li ken ala e ante toki ni. ni li toki lili taso. sina wile sona e lawa ale, la o lukin e lawa suli lon ni:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>

toki pi lawa ken ante:

telo poki: mama pi *telo poki* li wile e ni: ona li kepeken lawa CC0. sina ken pali e wile ale sina kepeken toki musi ni. sina wile ala pana e nimi mama. toki li tawa kulupu. jan ala li ken lawa e ona. taso, mama li wile e ni: sina o pona.

monsuta pi toki kulupu: toki ni li ante toki tan kulupu la ona li CC0.